

KILIMO CHA CHAI

Kilimo Hai Tanzania March 14, 2018

UTANGULIZI

Chai inasemekana ilianza kulimwa China na kusambaa japan, indonesia, india,malawi,uganda, sri lanka na kenya na Tanzania

Tanzania chai inalimwa sana sana bukoba, iringa, kilimanjaro, mbeya na njombe. Inasemekana Tanzania ni nchi ya nne kwa uzalishaji wa chai Africa baada ya kenya, Malawi na Uganda, Inazalisha kama tani 32000 kwa mwaka.

AINA YA CHAI

kuna aina mbili za chai

ASSAM TEA hii aina ya chai hulimwa maeneo ya baridi pia nimikubwa na ukilinganisha na china tea

CHINA TEA aina hii ya chai ina urefu wa mita 6 na pia inakua polepole, ni mifupi na ina majani ya kijani iliyo koza

MAZINGIRA

- Chai hustawi katika maeneo yenye mvua kiasi 1500-2500mm lakini inaweza kukua pia katika maeneo ambapo hakuna mvua kubwa ya 1200 mm

JOTO

kilimo bora cha chai kinafaa kwenye maeneo ya joto la 18 – 20°C

MVUA

. Kiasi cha mvua kinachohitajika 1500 - 1750mm ndani ya mwaka

. Mvua ndefu husababisha mmonyoko wa udongo

UDONGO

. Chai inakuwa kwenye udongo wenye asili ya Volcano

. Udongo unatakiwa uwe na urefu kwenda chini (1.8 - 2.0m), unyevu wa kutosha

. Udongo uwe na rutuba na pia chai ilimwe kwenye udongo wa acid (optimum PH-value 4.0 - 6.0) Chagua kitalu kizuli, eneo la kitalu liwe limewekwa vizuri kwa ajili ya kupinguza kasi ya upepo pia liwe eneo ambalo jua linafika ili kuwezesha mimea inayo kua kupata mwanga wa jua. Udongo wa kitalu

- Udongo wa juu unatakiwa kua na PH 5.5 na udongo wa chini PH5 na pia udongo unatakiwa na rutuba ya kutosha

KUANDAA SHAMBA

• Ardhi ambayo haijawai kulimwa ndio inayo faa zaidi eneo ambalo limeshalimwa linatakiwa kusafishwa kwa kuondoa visiki ili kuzuia magonjwa ya mizizi.

• magugu yote yanatakiwa kuondolea na mashimo ya kupandia hua yanatakiwa kua na upana was m 30 na urefu was m 45.

Nafasi ya kupanda ni 1.5m mmea kwa mmea na 0.75m kati ya msitari kwa mstari au 1.2m mmea kwa mmea au 0.9m mstari kwa mstari ambayo hukitumia nafasi hiyo utapata mimea 8000- 9000 /ha

BAADA YA KUPANDA

• chai mda mwingine hupandwa kwenye kitalu

KUWEKEA NYASI. •kuwekea nyasi husaidia katika kutunza unyevu na kuzuia mmomonyoko na kuzuia magugu kuota kwa kasi. Hakikisha nyasi unazoweka hazigusi mche .unaweza kuweka nyasi kwa kuzungushia mche.

MBOLEA

Mbolea ya viwanda ndio inafanya vizuri kwenye zao la chai zaidi ya mbolea za asili, na kiasi cha kuweka mbolea nikama ifuatavyo.

Nitrogeni • Nitrogen nimbolea ambayo ni muhimu sana kwenye zao la chai. Katika mwaka wa kwanza wapili weka $\frac{1}{2}$ na rudia $\frac{3}{4}$ ya kiasi kinacho itajika. Na unatakiwa kuweka mbolea yenye nitrogen kuanzia mda wa miezi mitatu. Unaweza kutumia NPK.

•Mbolea ya kukuzia usitumie CAN kwa sababu Ca inazuia mmea kuchukua K yaani Potassium.

KUZUIA MAGUGU

Mmea mdogo- katika mimea midogo hua hua viua gugu hutimka zaidi unaweza kutumia viua gugu kama hii uhua magugu mengi ya muda mrefu na aina mazara katika udongo

•viua gugu hivyo sio kwamba hua magugu kwa asilimia 100 il unaweza kutumia mfano kupruni kumbuka kuondoa magugu yote kabla ya kupanda.

Katika mimea mikubwa • magari huziwa na kuweka kivuli pamoja na kuweka nyasi(mulching) lakini pia viua gugu vinaweza kutumika pia.

UMWAGILIZIAJI

Kumwagiliza wakati wa kiangazi au ukame ni muhimu sana

KULINGANISHA MIMBA NA KUPLUNI •

Hii ni muhimu sana kwa sababu inawezesha mimba kua na shape zuli pamoja na urefu unao staili.

WADUDU

Wadudu wanao hathiri sana chai ni kama ifuatavyo

- (i) Helopeltis bugs (Helopeltis schoutedeni)
- (ii) Black Citrus Aphid (Toxoptera aurantii)
- . Termites

African field cricket

Scales Tea borer

Unaweza kuzuia kibaologia kwa kutumia wadudu wa African weaver ants au kwa kutumia mti wa neem au kwa kutumia viua dudu.

MAGONJWA

- (i) Armillaria root Rot (Armillariella mellea)

Back Root Rot (Rosellinia arcuata)

Branch and colour Canker, brown and grey blight

grey blight brown blight

Branch and colour Canker

Unaweza kuzuia wadudu kwa kutumia viua dudu.

KUVUNA

Chai huvunwa kwa kukwanyua , kuvunwa hua unavuna skwa enterval ya siku 10 au siku 6 hadi 14 inategemea na hali ya hewa. Mda wa kuvunwa kuanzia mda wa kupanda inategemea na njia ulio tumia kupanda yaani unavuna baada ya miaka 2 kama ulitumia njia ya kukata na miaka 4 kama ulitumia mbegu.

Imepakuliwa:04/06/2021

Source: <http://kilimohaitz.blogspot.com/2018/03/kilimo-cha-chai.html>